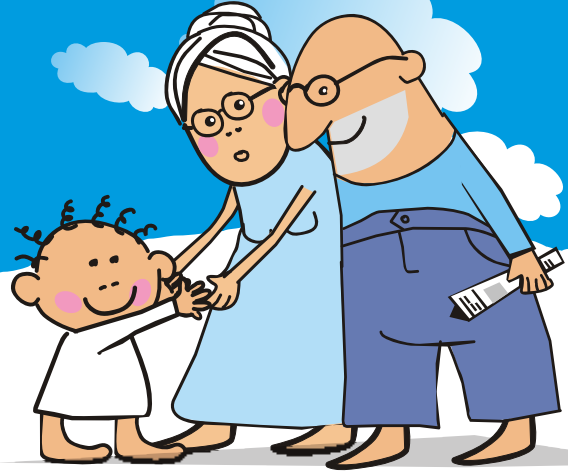

unicef
BM Çocuk Fonu

Belarus Cumhuriyeti
Sağlık Bakanlığı

unicef
BM Çocuk Fonu

BM Çocuk Fonu (UNICEF)
Belarus Cumhuriyeti Temsilciliği
e-posta: unicef@tut.by

AİLE EĞİTİMİNDE BÜYÜKANNE VE BÜYÜKBABALARIN ROLÜ

Ülkemiz için geçerli olan mevcut koşullarda, genç bir çiftin eşlerinden birinin ebeveynleriyle birlikte yaşaması nadir bir durum değildir. Çiftin önündeki görev, büyük bir ailenin içinde küçük bir aile kurmak zordur. Gençler yalnızca birlikte nasıl ve hangi kurallara göre yaşayacakları konusunda anlaşmaya varmakla kalmamalı, aynı zamanda birbirleriyle nasıl geçinecekleri konusunda ebeveynleri ile de anlaşmaya varmalıdırlar.

Böyle bir anlaşma için genellikle şöyle bir seçenek sunulur: Genç bir karı veya koca, başka bir çocuk, bir oğul veya kız olarak geniş bir aileye girer. Karı ya da kocanın ebeveynlerine anne ve baba denmesi önerilir. Bu durumda genç eşler aslında eş değil, yeni bulunmuş erkek ve kız kardeşler olur.

Her genç aile bu ilişki senaryosuna hazır değildir. Eşlerin buna birlikte hazır olmaması iyidir; eşlerden birinin buna tek başına hazır olmaması çok daha kötüdür. Bu durumda eşlerden biri öncelikle karı koca, ikincil olarak da oğul veya kız olmak ister; diğer eş ise tam tersi önceliklere sahiptir. Bu durumda ortaya çıkacak çatışmayı herkes bilir ve çoğu zaman kayınvalide ile gelin arasında veya damatlar ile eşin ebeveynleri arasında bir çatışma olarak görünür. Aslında, bunun temelinde eşlerin rol önceliklerinin çatışması yatmaktadır.

Çocuklarının evliliği, eski nesilde kaygıya, terk edilmişlik ve işe yaramadığı hissine neden olabilir. Bu, şu şekilde olur: Yakın zamanda çocukları için en önemli kişiler onlardı, onlara danıştılar, fikirlerini dinlediler ve şimdi oğullarının (kızlarının) hayatının büyük bir bölümünü oluşturan başka biri ortaya çıkıyor. Belki de "çocuklarının" ayrı yaşamaya ve çocuklarını kendi başlarına yetiştirmeye pek hazır olmadığına dair derin bir his vardır, ayrıca kendileri zaten uzun bir yaşam yaşamışlar, aile ilişkilerinde çok fazla deneyim biriktirmişlerdir, öyleyse neden "hâlâ deneyimsiz" olan "çocuklarına" aile işlerinde yardım etmesinler, doğrusu bu değil mi?

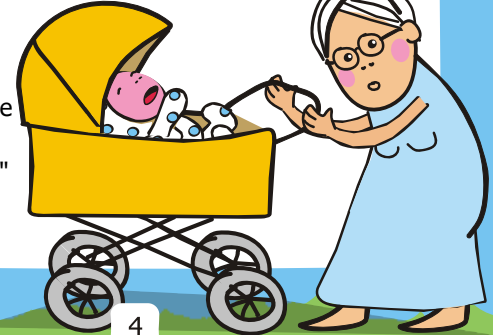
Genç eşlerin her şeyden önce ebeveynleriyle aynı bölgede de olsa ayrılığa, bağımsız bir hayata ihtiyacı vardır, eski nesil ise küçük değişikliklere izin vererek her şeyi olduğu gibi tutmak ister. Böylece paradoksal bir durum yaratılır: Evlilik varmış gibidir ve aynı zamanda yokmuş gibidir. Bu durum sonunda herkes için sıkıcı olur.

Yapılacak doğru şey, kimin neyi yaptığı ve kimin neyden sorumlu olduğu konusunda anlaşmaya varılması gerektiğinin farkına varmaktır. Aile rollerinin net bir şekilde tanımlanması gerekir. Örneğin; kimin işlevsel büyükanne ve kimin işlevsel anne olduğu, yani aslında kimin ilgi, bakım sağladığı ve çocuğu yetistirdiği genellikle belirsiz kalır. Bu rollerin karıştırılması nadir değildir ve çocuk daha çok annenin değil, büyükanne oğlu ya da kızıdır. Çocuğun kendi ebeveynleri daha çok erkek ve kız kardeşler. Anne ve baba çalışır, büyükanne ise emeklidir. Büyükanne çocukla çok fazla zaman geçirirken, anne ile büyükanne arasındaki ilişki de pek iyi olmayabilir. Herhangi bir durumda, gençlerin evliliği de zarar görebilir, eşlerden birinin veya her ikisinin eski nesille ilişkileri bozulabilir; ailede çatışmalar, gerginlikler ortaya çıkabilir ve en üzücü olan şey, bu durumda çocuğun da her zaman acı çekmesidir.

AİLE NORMLARI VE DEĞERLERİNİN AKTARILMASI, NESİLLERİN DEVAMLILIĞINDA BÜYÜKANNE VE BÜYÜKBABALARIN ROLÜ

Eski nesil, nesilden nesile aktarılan aile tarihinin, normların ve değerlerin taşıyıcısıdır. Genç ailede doğan çocuk (torun) onun sayesinde büyür ve ayrı yaşayan bir aileden daha büyük bir şeyin parçası olduğunu anlamaya başlar. Kendisini, önemli bilgileri gelecekte çocuklarına aktaracağı bir nesil, bu bilgilerin taşıyıcısı olarak görür. Büyükanne ve büyükbabalar bu bilgiyi, nesillerin gelişimini, masallar, kendi gençlik yıllarına dair sohbetler, hikâyeler aracılığıyla çocuğa aktarırlar.

Ancak nesilden nesile aktarılan norm ve değerlerin yanı sıra büyükanne ve büyükbabalar aynı zamanda aile yaşamının etkin olmayan patolojik senaryolarını da iletebilir, ailenin bağımsız olarak gelişmesini engelleyebilir, çocuğun yetistirilmesinde kendi "ayarlamalarını" yapabilirler.

BÜYÜKANNE VE BÜYÜKBABALARIN YAPABİLECEĞİ, ÇOCUKLARININ AİLE İLİŞKİLERİNİ ETKİLEYEBİLECEK HATALAR

Eski nesil asla aile sorunlarından uzak durmaz, ancak 2 şekilde hareket edebilir:

- Ya çatışmayı ve gerilimi güçlendirme yönünde
- ya da çatışmadan kurtulma, mevcut sorunlara çözüm bulma yönünde.

Eşler, ortaya çıkan anlaşmazlıkları çözerken (birbirlerine danışmak yerine) tavsiye için kendi ebeveynlerine başvurdıklarında sorunlar ortaya çıkar. Bu, eşler arasındaki iletişimin bozulmasına neden olabilir, birbirleri hakkındaki, yanlarında yaşayan kişi için ne gibi sorunların ortaya çıktığına dair fikirlerini sınırlar. Sonuçta önce eşinizle konuşmak,

sonra gerekiyorsa anne babanızla iletişime geçmek çok daha doğru. Anne babanızla iletişime geçmek çok daha doğrudur.

Büyükanne ve büyükbabalar, ebeveynleri çocuklarını yetiştirmekten uzaklaştırabilir, bu da ailede çocuk yetiştirmede "patolojikleştirici" stillere yol açabilir (çocukta patolojik kişilik özelliklerinin olduğu eğitim yaklaşımları).

Bunun nedenleri:

1. EBEVEYNİN KENDİSİNİN ÇOCUK YETİŞTİRMEYE OLAN GÜVENSİZLİĞİ

Ebeveynin çocuğu üzerinde hiçbir etkisi yoktur, çünkü çocuğun yetiştirilmesindeki ana rol başlangıçta büyükanne veya büyükbaba tarafından üstlenilir ve ebeveyne izin vermezler. Sonuç olarak, anne (baba) çocukla ilgili olarak ortaya çıkan sorunları çözmede deneyim kazanmaz, çocuğun ebeveyne karşı otorite tutumu oluşmaz. Çocuk ebeveynin "zayıf noktasını" (güvensizliğini) bulur ve kendisi için "minimum gereksinimler- maksimum haklar" konumuna ulaşır.

2. YETİŞTİRME TARZININ İSTİKRARSIZLIĞI

Çocuğa yönelik talepler farklı olduğunda ortaya çıkar: Ebeveynlerin yasakladığı şeylere büyükanne ve büyükbabalar tarafından izin verilir ve tersine, yasaklananlara ebeveynler tarafından izin verilir ve ayrıca ebeveynlerin ve büyükanne ve büyükbabaların yetiştirme yaklaşımlarındaki farklılıklar: Liberal tarzdan çok sert bir tarza geçiş ve tersi. Bu genellikle çocuğun karakterinde bir sapmaya yol açar.

Ebeveynler ve büyükanne ve büyükbabalar arasındaki ilişkilerin bozulmasının bir sonucu olarak, çocuklar kendilerini olumsuz olayların ortasında bulabilirler. Bu çocuk için zor bir durum olabilir. Bir torun, annesi onun hakkında kötü konuşmasına rağmen her zaman çok iyi anlaştığı büyükannesine nasıl karşı çıkabilir? Çocuk onu tamamen farklı görür. Anne de hoşnutsuzluğunu ifade ederken, belki de kayıinvalidesine karşı tavrını hiç de hoş olmayan tonda ifade eder. Tam tersi olabilir, büyükanne çocuğa babasının kötü olduğunu söyler, torunun da böyle düşünmesi için hiçbir neden yoktur.

Yardım etmeye devam etmek veya kendilerinden yardım istenmesini beklemek yerine, eşlerden birine karşı müdahaleci bir mentorluk, üstün bir pozisyon alabilirler.

BÜYÜKANNE VE BÜYÜKBABALAR İÇİN ÖNERİLER

1. Çocuklarınızın çocuklarının, yani torunlarınızın yetiştirilmesi konusunda çocuklarınızın görüşlerine saygı gösterin.
2. Anneyi (babayı), çocukları karşısındaki otoritelerinden mahrum bırakmayın.
3. Hiçbir durumda çocuğun önünde ebeveynleri hakkında "kötü" veya yanlış konuşmayın.
4. Artık ebeveyn olmuş ve kendi ailesini kurmuş olan çocuklarınızla "ebeveyn-çocuk" ilişkisinin muhafaza edilmesine izin vermeyin. Bu tür ilişkiler değiştirilmelidir. İki nesil arasında bir eşitlik ilişkisi ortaya çıkmalıdır, bunda her aile üyesi ilk olarak diğer kişiye saygı gösterir ve gerektiğinde yardım eder.
5. Genç aileye bağımsız olarak gelişme ve kendileri ile çocukları arasındaki iletişim normlarını kendi kendilerine belirleme fırsatı verin.
6. Duygularınızı, oluşan herhangi bir hoşnutsuzluğunuzu doğrudan bunların muhatabı olan aile üyesine ifade edin; çocuğunuzu, özellikle de torununuzu "dileklerinizi" iletmeye zorlamayın.
7. Torununuz için ebeveynin konumuyla gelişmeyen birleşik bir yetiştirme pozisyonu almaya çalışın. Ebeveynlerin yetiştirme konusundaki tutumuna katılmıyorsanız bunu doğrudan onlarla tartışın. Argümanlarınızı tartışın, ancak bu konuyla ilgili nihai kararı alma hakkını çocuğun ebeveynlerine bırakın.

EBEVEYLER İÇİN ÖNERİLER

1. Çocuğunuzu bağımsız olarak yetiştirme hakkını nasıl savunacağınızı bilin.
2. Eski kuşakla ilişkilerde mümkün olan en yüksek özerkliğe ulaşın. Çocuklarınızı sizin için büyütmeye ve kocanızla (karınızla) ilişkiniz hakkında temel kararları almalarına izin vermeyin.
3. Yaşlıların kendi çocuklarını yetiştirme konusundaki görüşlerine saygı gösterin, ancak nihai kararı verme hakkını her zaman kendinizde bırakın.
4. Ebeveynlerinizin kendi yaşamlarına ilişkin hakkına saygı gösterin. Unutmayın: "Daha fazla boş zamanları" olduğu veya sizin ebeveyniniz oldukları için ilk isteğiniz üzerine çocuğunuza bakmak zorunda değiller. Kendi işleri ve planları olabilir, sizi reddetme konusunda tamamen ahlaki olarak hakları vardır.
5. Bu olasılığı daha önce eşinizle konuştuğuktan sonra gerektiğinde yardım için ebeveynlerinize başvurabilirsiniz.

6. Hiçbir durumda çocuğunuzun önünde büyüklerle saygısızca konuşmayın.
7. Kendiniz örnek olarak, çocuğunuza büyüklere karşı doğru ve saygılı bir tutum sergilemeyi öğretin. Rollerin zamanla değişeceğini ve çocuğunuzun bir gün sizin torunlarınızı büyüteceğini, sizinle, sizin şu anda çocuklarınıza aşıladığınız örnek ve benzerlikle sizinle ilişki kuracağını unutmayın.

Literatür:

1. Satir V. Aile psikoterapisi.
2. Eidemiller E., Justitskis V. Aile psikolojisi ve psikoterapisi. 4. baskı. - SPb.: Piter, 2008.

UZ "MOPND"
Psikolog
E.I. Zhugunova